

Tekenen in de Tijd 38

12-18 april 2020

Het werd Pasen, ook dit jaar, ondanks de coronacrisis. En er werd ook Pasen gevierd, zij het iets meer uit het zicht van de openbaarheid. Erik Borgman schrijft over het belang van dat wat vooralsnog niet te zien of direct te horen is. Het is een uitnodiging opnieuw te worden geboren.

Alsof ik de paus ben, dacht ik even. Het was geen hoogmoed, geloof ik. Maar het voelde even zoals in mijn verbeelding de paus zich gevoeld moet hebben toen hij op 27 maart een extra *Urbi et Orbi*-zegen gaf op een leeg Sint-Pietersplein, symbool voor een stad en een wereld die tot stilstand lijkt te zijn gekomen. Ik las vanaf het hoogaltaar van onze Dominicuskerk, vrijwel leeg, het Paasevangelie voor terwijl ik door de glazen deuren uitkeek op het lege kerkplein. Dat stond eveneens symbool voor onze stad en onze wereld. Leny Beemer en ik hadden zojuist het eucharistisch brood – ‘het Allerheiligste’, in katholiek jargon, omdat wij geloven dat Jezus Christus onder de gedaante van brood reëel aanwezig is – teruggezet in het tabernakel van de kerk. Op de avond van Witte Donderdag hadden we het uit de kerk gehaald en op een rustaltaar geplaatst, uit het zicht. In de Goede Week-liturgie verbeeldt de afwezigheid in de kerk onze verbondenheid met Jezus’ ondergang in lijden en dood. Ook als er geen coronacrisis is, is de kerk op de zaterdag vóór Pasen leeg. Er wordt op deze zogenoemde Stille Zaterdag geen liturgie gevierd en we moeten het stellen met Jezus’ afwezigheid. Ons resten afwachting en hoop – of net als hem wanhoop: God, mijn God, waarom heb Jij mij in de steek gelaten!? Vanaf Paasmorgen is de kerk weer de ruimte van zijn aanwezigheid. Dat moet verkondigd worden, als een zegenspreuk over de in schijn nog altijd uitgestorven stad, en dat mocht ik doen, in het voetspoor van Maria Magdalena, die apostel van de apostelen (Johannes 20,18): Christus is verrezen; ja, Hij is waarlijk verrezen, alleluia. Dankzij Paul van Brakel luidde de klok deze boodschap over de stille straten, de tuinen en de huizen van Oog in Al binnen.

Normaal gebeurt het in de Paasnacht, maar de pastores van de Samenwerkende Parochies Katholiek Utrecht hebben gevraagd de Paaskaars pas plechtig de kerk binnen te dragen als we weer bij elkaar mogen komen om te vieren. Dat zullen wij zeker doen! Maar in onze eigen huis ontstaken wij de nacht van Pasen het Paaslicht wel. We vierden de Paaswake met het materiaal dat we als lekendominicanen van de Dominicaanse Lekengemeenschap Nederland bij elkaar hadden gebracht en zelf gemaakt, gekopieerd van het internet en met vele stemmen ingesproken – een link naar deze viering stond ook op de website van het Huis van Dominicus. Ondanks alles wat er op deze manier ontbrak, waren er ook dingen des te duidelijker wel. Ik denk dat ik voor het eerst van mijn leven alle negen (!) lezingen achter elkaar gehoord heb die voor de Paaswake als mogelijkheid worden aangereikt, samen met de bijbehorende tussenzangen en aansluitende gebeden. Het was als een muziekstuk met één thema in een groot aantal variaties. Steeds weer lijkt het spoor naar goed leven dood te lopen en steeds opnieuw wijst God een weg waar geen weg is. Met als hoogtepunt uiteraard de engel die de wereld binnenbreekt om de grafsteen weg te rollen die de dood van het leven scheidt, (Matteüs 28,2). Steeds weer is er de uitnodiging opnieuw geboren te worden, steeds weer wordt er opnieuw een begin gemaakt met het vernieuwen en voltooiën van de schepping.

Volgens de kerkelijke kalender is het de hele komende week nog Pasen. Acht dagen, tot volgende week de luiken van het feest gesloten worden: dan is het 'beloken Pasen'. Normaal brandt tot Pinksteren de Paaskaars om ons eraan te herinneren dat Jezus ons voorgaat naar het Galilea van ons leven en onze stad, totdat de Geest ons toerust zelf zijn woorden te spreken en zijn daden te stellen. 'Verkondig ... : "Het koninkrijk der hemelen is ophanden!"', zegt Jezus tegen zijn leerlingen. 'Genees zieken, wek doden op, maak melaatsen rein, drijf demonen uit' (Matteüs 10,7-8). Ik ben bang dat het nog wel even duurt voor we dat inderdaad kunnen.

Maar we zijn het aan het leren. Juist in deze tijd van crisis borrelen allerlei nieuwe ideeën omhoog. 'Zouden we niet ...' En we worden aangesproken: 'Kunnen jullie niet ...' Het is een vorm van demonen uitdrijven: het overwint onze angsten, doorbreekt onze lethargie, het brengt de stem tot zwijgen op die ons hardnekkig influistert dat het – zie je wel! – allemaal niets voorstelt. Alle leven is immers gedoemd om te sterven. Maar de boodschap van Pasen is dat er geen dood is of wij zullen eruit opstaan. – Zalig Pasen!

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter programmaraad van het Huis van Dominicus